

ikke dygtig nok, og derfor vil jeg nu, efter at have omtalt de 3—4 Punkter, som jeg tror de ærede Ministre selv lagde størst Vægt paa, gaa over til at sige blot et Par Ord til den ærede Mindretalsordfører. Det skal heller ikke blive mange. Han begyndte med at udtale, at det Ændringsforslag, der er stillet af Flertallet, er ham aldeles utiltalende. Han kunde blot se, at det vilde være fuldt tilfredsstillende for Præsterne. Her foreligger allerede et af de Varsler, som jeg omtalte i mit første Foredrag, om, at mod Præsterne skal Angrebet rettes. Nu er det dog ganske ejendommeligt at sige, at det hele, der opnaas, er at tilfredsstille Præsterne. Jeg tror, at det er saa langt fra, at det er Hovedsagen, at dette opnaas, at der tværtimod kan siges meget imod det. Det er jo dog saa, at i Lovforslagets § 20 er der den samme Begrænsning af Præsternes Vægring ved at foretage en kirkelig Vielse, som der er sat i Ændringsforslagets § 2. Er det Ret det ene Sted at give Præsterne denne Vægringsret med den Begrænsning, som er given, saa kan det ikke være ganske galt at gøre det det andet Sted. Men i det hele taget er det jo en ganske minimal Myndighed, der gives Præsten; den indskrænker sig til, at han skal forespørge hos sin Biskop, om han bør og tør foretage en saadan Vielse eller ikke. Det er Præstens Myndighed, og det vides, og vides ret bestemt — deri turde ligge et ret stærkt indirekte Bevis paa, at det ikke er nogen stor Myndighed, der tildeles Præsten — at ikke faa Præster i høje Toner besvære sig over, at man har lagt Afgørelsen af, om de skulle foretage en Indvielse, der strider mod deres Samvittighed, i en tredje Mands Haand og ikke i deres egen. Jeg tror altsaa ikke, at der er givet Præsterne nogen Myndighed, der kan betegnes som Præstevalde.

Derefter gik den ærede Mindretalsordfører over til at beskæftige sig med Adresserne, og han beskæftigede sig baade i sit første Foredrag og i det senere i den Grad med Adresserne, at man fra den Side, som har givet Adresserne Tilslutning, maa finde det noget mærkeligt. Jeg som Ordfører har blot nævnt dem rent sporadisk og henvist til dem, jeg har ikke talt om deres Betydning, om deres uhyre Antal osv., jeg har kort sagt beskæftiget mig meget lidt med dem, blot nævnt dem, hvorimod Mindretallets ærede Ordfører gik dybt ind paa dem og paa alle mulige Maader søgte at reducere deres Betydning. Det viser jo, hvilken uhyre Vægt han maa

lægge paa dem, thi ellers kunde han blot have affejet dem med 10 Ord. Jeg tror næsten at turde antage, at den ærede Mindretalsordfører tillægger disse Adresser en langt større Vægt og en langt større Betydning, end jeg nogen Sinde har tillagt dem, uagtet jeg ikke har tillagt dem en ringe Betydning som et virkeligt Vidnesbyrd om den Bevægelse, der har rejst sig i Folket i Anledning af dette Lovforslag, og om den Modvillie, der er hos store Dele af Medlemmerne af vor Folkekirke mod at underkaste sig den Tvang til at lade sig borgerlig vie, og mod det, at de ikke maa faa deres Ægteskab stiftet i Herrens Hus, saaledes som Skik og Brug har været i hele 300 Aar. Jeg ved nok, at Mindretallets ærede Ordfører siger, at dette er jo kun et kort Spand af Tid mod den Tid, hvori kirkelig Indvielse ikke var nødvendig og ikke var Skik, og det er vistnok ogsaa rigtigt — jeg i alt Fald tør ikke gaa saa vidt som et æret Medlem her i Salen, der i Dag har udtalt, at Ægteskabet lige siden Verdens Skabelse har været en guddommelig Institution. For saa vidt er ganske vist 300 Aar et kort Spand af Tid, men det er mere end langt nok til at sætte Spor i Folkebevidstheden, langt nok til at give hele den almindelige folkelige Opfattelse et bestemt Præg. Derfor lægger jeg Vægt paa Adresserne. Jeg har ikke en Gang nævnet Tallet, som det ærede Medlem flere Gange kom frem med og har anstillet Kommentarer over; jeg har ikke en Gang saa meget som nævnet det store Tal. Det beror jo ikke paa, om der er lidt færre eller lidt flere Underskrifter, det beror langt mere paa, om disse Adresser ere opstaaede spontant rundt omkring paa forskellige Steder, til samme Tid, uden at deres Underskrivere ere paavirkede særlig af Præsten eller af Folkemøder. Det er ingen Agitation, der har fremkaldt denne stærke Adressebevægelse, det er Folkets egen Trang, der overvejende har bragt den frem. Derfor nægter jeg ikke, at det meget ofte kan have været Præsten, der kan have været medvirkende, men Præsterne ere jo dog ogsaa en Del af Folket. Den Presse, der finder den største Udbredelse i de Kredse, hvorfra Adresserne stamme, har været enten lunken, neutral eller ligefrem stik imod den Retning, hvori Adresserne gaa.

Jeg kunde og burde maaske udtale en Del andet, men jeg kan henholde mig til, hvad der med stor Dygtighed og Forsigtighed er udtalt om Sagen i sin Almindelighed af det ærede 3die Medlem for 6te Kreds